

AZ OLVASÁS- ÉS ÍRÁSTANULÁST MEGHATÁROZÓ KÉPESSÉGEK ONLINE VIZSGÁLATA HÁTTÉRVÁLTOZÓK TÜKRÉBEN AZ ISKOLAI TANULÁS KEZDŐ SZAKASZÁBAN

Kiss Renáta *, Szili Katalin **, Mokri Dóra *, Molnár Gyöngyvér ***

** Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Intézet, MTA-SZTE Digitális Tanulási Technológiák Kutatócsoport*

*** Magyar Agrártudományi Egyetem, MTA-SZTE Digitális Tanulási Technológiák Kutatócsoport*

**** MTA-SZTE Digitális Tanulási Technológiák Kutatócsoport*

Kulcsszavak: online diagnosztikus mérőeszköz; olvasás-írástanulás; hátrányos helyzet

Az olvasás szerepe egyre fontosabbá válik a modern társadalmakban, mivel nélkülözhetetlen a tanulásban, a feladatutasítások megfelelő értelmezésében. A gyenge olvasási, szövegértési képesség súlyosan korlátozhatja az egyén sikerességi képességét (Wyschkon et al., 2017; Luo et al., 2017; Jamshidifarsani et al., 2019). Az a személy, aki jól olvas, folyamatosan arra törekszik, hogy információkat keressen a szövegből annak értelmezéséhez. Ha a hatékonyság nem megfelelő, az olvasó nem képes megjegyezni az információkat, kapcsolatokat létesíteni és integrálni háttérismereteit az olvasottakkal (National Reading Panel, 2000). Az olvasási képességet értelmezhetjük pszichikus rendszerként (Nagy, 2004), mely rendszerben minden összetevő működése kihatással van egymásra és a kimenetre, ezért minden komponens megfelelő szintű működése szükséges. A tudományos eredményeket figyelembe véve az első osztályt kezdő tanulók képességszintjeinek megismerése céljából kialakítottunk egy új mérő eljárást, az olvasás és írás tanulást segítő online diagnosztikus mérőeszközt. Jelen kutatás célja a nemi és a hátrányos helyzet okozta különbözőségek vizsgálata a tanulók szegmentálásának, hangkeresésének, szintézisének, szókincsének, téri relációjának, szerialitásának, vizuális formaazonosításának, téri orientációjának és auditív memóriájának fejlettségvizsgálata mentén. A kutatásban általános iskola, 1. évfolyamos tanulói vettek részt (N = 960), az alkalmazott teszt megbízható (Cronbach- α = 0,94). Bár a lányok előnye mind résztesztek, mind a teljes teszt esetében kimutatható, szignifikáns különbség csupán a szintézis részteszt kapcsán mutatkozott ($t = -1,79$, $p = 0,00$). A hátrányos helyzetű tanulók gyengébben teljesítettek mind az összes teszt, mind a résztesztek szintjén, mely szignifikáns a hangkeresés ($t = -7,82$, $p = 0,00$), a szintézis ($t = -2,84$, $p = 0,01$), a szókincs ($t = -5,18$, $p = 0,00$), a téri reláció ($t = -4,97$, $p = 0,00$) és orientáció ($t = -5,56$, $p = 0,00$), valamint az auditív memória ($t = -7,51$, $p = 0,00$) esetében is. Összességében elmondható, hogy a teszt nemi különbözőségeire vonatkozó eredményei illeszkednek a korábbi szemtől-szembeni és online tesztek eredményeihez. A teszt rávilágít a hátrányos helyzet okozta fejlődési nehézségekre, valamint kijelöli a hátrányos helyzetű tanulók fejlesztésének irányvonalait.

A kutatást az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Pályázata (KOZOKT2021-16), valamint a Szegedi Tudományegyetem IKIKK Humán és Társadalomtudományi Klasztere támogatta. A szerzők a Digitális Tanulási Technológiák Inkubációs Kutatócsoport tagjai.